

Ellinor Ostrom – Kooperativ nobelpristagare i ekonomi

Motivering

Elinor Ostrom fick Sveriges riksbanks pris (nobelpriset i ekonomi) 2009 "för hennes analys av ekonomisk organisering, särskilt samfälligheter".

"Elinor Ostrom har utmanat den konventionella uppfattningen att gemensam egendom ofta missköts och därför antingen borde privatiseras eller regleras av centrala myndigheter. Baserat på ett stort antal studier av gemensamt förvaltade fiskebestånd, betesmarker, skogar, sjöar och vattentäkter finner Ostrom att resultaten ofta är bättre än vad gängse teori förutspår."

I den mer vetenskapliga motiveringen till priset skriver kommittén:

"Det hävdas ofta att gemensamt ägande medför överexploatering av naturresurser, och att resursutnyttjandet därför bör begränsas genom att resurser privatiseras eller genom offentliga regleringar, som skatter eller kvantitativa restriktioner. Det teoretiska argumentet är enkelt: varje brukare ser enbart till sina privata kostnader och intäkter och bortser från de negativa verkningarna på andra."

Kooperativ tänk

"Elinor Ostrom har inte bara visat att självförvaltning ofta fungerar väl. Hon har också klarlagt vad som utmärker framgångsrika system. En avgörande faktor är att brukarna är delaktiga såväl i att bestämma reglerna som att se till att de efterlevs. Regler som införs utifrån eller dikteras av mäktiga grupper bland brukarna har mindre legitimitet och följs inte lika väl. Likaså fungerar regelövervakningen bättre om den sköts av brukarna själva än av utomstående. Dessa principer står i stark kontrast mot den vanliga uppfattningen att övervakning och sanktioner är statens ansvar och bör skötas av offentliga tjänstemän."

Nyckelordet för Ostroms slutsatser är gemensamt ansvar, tvärtemot den vanliga uppfattningen att individuellt ansvar är det enda motgiftet till "fripassagerare" i delade system. Den gamla skolan gjorde gällande att en gemensam resurs överutnyttjas och förstörs om den inte ägs privat. Ostrom mottalade synen på människan som en egoistisk nyttomaximerare.

Styrkan i hennes argumentation ligger i att hon studerat ett stort antal fall där förvaltningen av gemensamt ägda resurser fungerar mycket bra. Brukarna kan, vilket de ofta också gör, skapa egna regelsystem som förhindrar överexploatering. Reglerna har oftast utarbetats under lång tid och är därmed både smartare och bättre fungerade än vad politiker och forskare förstår. En av Ostroms slutsatser är att reglerna bara kan fungera om brukarna själva bestämmer dem och själva ser till att de efterlevs.

SERUS

Arbetet som SERUS gör kan på många sätt kopplas till Ostroms forskning. Hon har i sin forskning betonat att förändring måste växa inifrån själva verksamheten för att vara livskraftig, och ifrågasätter ensidighet vad gäller stat och marknad. SERUS tro på den sociala ekonomins möjligheter för framväxten av ett aktivt och inflytelserikt civilsamhälle kan kopplas till Ostroms tankar om ett flerskiktat samhällssystem. Flera institutionella skikt (från stat till medborgare) måste samverka för att gemensamt förvaltande verkligen ska fungera.

För mer information kontakta SERUS

Tel; 013-245900